

UN MANUSCRIS DE TINEREȚE AL PROFESORULUI G. I. TOHĂNEANU

Printre manuscrisele păstrate de Profesorul G.I.Tohăneanu se află cel pe care îl reproducem alăturat în copie foto și pe care încercăm să-l comentăm minimal. Cele mai multe manuscrise pe care Profesorul le-a păstrat conțin inegalabilele traduceri din opera lui Vergiliu, manuscrise care depun mărturie despre cunoașterea impecabilă a limbii latine, despre inventivitatea lexicală a Profesorului și despre capacitatea sa de găsim directă a soluțiilor optime în ce privește versificația și imaginile traducerii.

Manuscrisul de față (formularea din titlu – **de tinerețe** – va fi imediat justificată) face parte din arhiva „de suflet” a Profesorului, pentru că păstrarea lui nu se justifică altfel din anii 1955-1960, când, probabil, l-a conceput autorul. Erau anii „debutului” său didactic la Universitatea din Timișoara, ani în care a început să publice comentarii pertinente despre poezia românească. Manuscrisul este format din 7 (șapte) file format A4, scrise cu cerneală albastră, file numerotate în colțul din dreapta sus cu creionul (probabil după ce manuscrisul a fost considerat ca încheiat). Presupunerea noastră că numerotarea a fost făcută ulterior încheierii manuscrisului se bazează și pe faptul că textul a fost revăzut sigur, iar intervențiile în text sunt făcute cu același tip de creion (posibil cu același creion) cu care sunt numerotate paginile. În afara celor 7 file numerotate, manuscrisul mai are două file (la începutul lui) nenumerotate (cărora le vom spune **a** și **b**) și care fac iarăși dovada că textul manuscrisului este din tinerețea Profesorului. Manuscrisul nu are titlu, dar se poate deduce ușor din conținutul său că este o formă incipientă a comentariilor despre limba și stilul operei poetice a lui Tudor Arghezi. Câteva cuvinte despre filele nenumerotate. Textul incipient

al unui comentariu despre poezia argheziană a fost abandonat la mijlocul filei **b**. După formulările de pe filele **a** și **b** se vede că Profesorul n-a fost mulțumit de felul în care debutase comentariul său despre Arghezi. Multe aprecieri exprimate prin adjective superlative, rânduri șterse, repetiții nepotrivite stilului Profesorului determină renunțarea la acest început de comentariu. Iată câteva sintagme: „conținut, prin adâncime și vastitate, tulburător”, „marele poet a fiert și a strecurat densele ei sucuri [ale limbii, n.n.]”, „ungherele tainice – de o tainică frumusețe – ale limbii”, „limpezi și mândre cupole, cu largi și profunde ecouri” etc.

Cele 7 file numerotate sunt acoperite de scrisul, ușor înclinat spre dreapta, al Profesorului pe o singură față, cu excepția filelor 2 (unde, pe verso, este transcrisă o strofă dintr-un poem arghezian) și 7 (în care, pe verso, se încearcă o concluzie a comentariului din articol). Calitatea hârtiei, „ezetarea” în unele formulări și, mai ales, confruntarea cu viitoarele exegeze stilistice despre poezia lui Arghezi ne întăresc convingerea că e un manuscris **de tinerețe**. Unele formulări despre ritmul arghezian, despre sintaxa poeziei argheziene (dislocările sintactice, densitatea exprimării, contragerea prin participiu, gerunziu sau adjectiv) au fost reluate (de cele mai multe ori ca idee) în studiile ulterioare despre Arghezi: *Elemente de sintaxă poetică în stilul lui Tudor Arghezi*, în „Scrisul bănățean”, 1961, nr. 1, *Sintaxa poetică a lui Tudor Arghezi. Ordinea cuvintelor*, în „Scrisul bănățean”, 1961, nr. 2 și *Sintaxa operei poetice a lui Tudor Arghezi* (text definitiv în volumul **Dincolo de cuvânt**, București, 1976, pp. 152-181). Corecturile sunt puține, în general exemple din opera poetică argheziană, adăugate textului, care vin să întărească formulările exegetului. Cu creionul sunt subliniate formulările esențiale (probleme care formează osatura comentariului) și unele din vocabulele și sintagmele poetului, care sunt discutate de Profesorul G. I. Tohăneanu. Manuscrisul este valoros și interesant prin valoarea sa documentară, oferind celor interesați o mostră din laboratorul de lucru al Profesorului.

Prof. Ligia Tohăneanu

Dalta și miștră, pluguț și cocășul —
sunt unelte pe care poetul și le ar vrea ale sale.
~~Cuvântul e pe ca maramă și pe ca pânză;~~
~~poetului, Cuvântul e asemenea fier — miezul,~~
e ~~precum~~ fieroasă, sub crustă, rămasă.

Cuvântul — îmbătrânit și increment —
rostit de sute de generații — e istovit și stors ?
Nu! Poetul îl adălușește și îl împănă,
și se poartă ^{cu} ~~precum~~ ^{cu} ~~precum~~ și îi răsare rugina
și — privesc și stăruie — îl
primenesc și îl encheșez, și — e
redarui, și spulber flăcări, și îngheți
și și țigare.

Și mi fii verbul lui
A flăcări rătăci ce pot să ...

la care naș, angrenându-l o singură dată; ②
fuziunea se-a fost și stăruiește; alături de auz, a pron. ob.
cu o vârstă de peceras la un dus și nicat; se pron. ufl.

Nu v-am sădit și nu v-am semănat
Ati în colții m. drăgii de harina
Pierne din zguri v-a pus și semănat [v-o]
și de ogor v-ati prins cu. lătrare.

Auz și pron. refl. - Culoarea și această s-au dus și nișit [s-au]
- Ca plăcarea a harine s-au dus și nișit.

Auz vut: mă voi lea și duce departe
+ pron. ob

Naș. cui + pron. refl.: Aha de-a nișat și șke
și se traci și valți [v-o-o]
șau: și și buune și șcalte [v-o-o]

chiar la distanță: Au isprăvit incercându leu și m. praput
Puhane 'ef. veștorosul!

și intre și - m. clari această ferdite. Ramif. simbastric.
(subord), adevaci relucinti pru caști. o raam pru particuli,
subjectiv sau chiar cauți: nom. și o mare denunț de șit?

Al: } S-au fi ales de șue, cava, Abame, cui [vaco aș fi. fud.]
Puncta aha reapita la raam de incursiune:
și de trufii celui ce, pru, de poimante

Procedul și comb. cu nume de locuri tipic:

și boul cară greul pămîntului, dar cum
șor an s-au abat, reduc de ou, de șu șam? [dacă n-au
fi de de ou]

Subiectivul astfel obținut este remarcabil;

Șăpura de curvite, de grai șare și șure;
Nu am, cercuri, șăpura curvite

Statute isi arata puterea ca consiliu
si a sava nopti e ca un zmeu ogot
Pe car framintandu l meste s' ntrual
La magetis pehanul, la-o jumei, s' cinglat.

Cp: Si rătăcase, cu martori, propoziții și propoziții
Căină cadaveră schimbare și și căință peșteră
și dacă mă s' locuim, toată s' stăruie,
și fii - a dona oasii, în pres, în propoziții

Cp: tp: Si istorite - staga de unu: so de covezi
Ma te m. furo s' m' m' b' a' d' m' d' m' m' a' v' e' g' i' e'

Ip. (v. 1): Atunci aiată frumea și împăcăto d' m' d' o,
Un n' a' s' t' r' a' n' g' a' i' a' l' t' e' u' t' n' o' i' n' a' d' e' h' e' c' e' c' u' d' a' .
Peculia de beznă și gite și p' p' l' o' a' n' e
Fruge - n' u' b' a' n' e' c' e' d' e' t' q' u' i' s' o' s' e' c' o' p' e

Coment

atate despică de sensuri
Strădania - implicato de restul relatului
și timp și lumina și m' a' t' a' n' e' , ~~poziții de propoziții~~
~~sensuri~~

Această tend de face vădită în cauză în natură
a unu veche în contextul unu obiectiv propozițional

Est. ca o floare, anume înflorită
Mimile sale, care s-au deschis

- Fr. const. part. atesta amos preferință:
- Si tu, strădăniță cu palma grasă și tare
- Atârnate peșteră în cetera gubite
- Si ochi plinși, dar plinși și mă a' d' a' c' e' v' o' a' n' e'
Că plinși mină - a coră de offate, susonă.
- Sindet flămânți desaltă și gră [vizi, cel...]

